

Barn i familjehem behöver behålla viktiga relationer

Barn som placeras i familjehem behöver stöd i att hålla kontakt med personer som varit viktiga för dem innan de flyttade. Det kan vara helt andra personer än de socialtjänsten uppmärksammar. Ett pågående forskningsprojekt vill uppmärksamma hur kontinuitet i relationer kan hjälpa barnen att få ett fungerande nätverk och stabilitet i tillvaron.

För barn som placeras i familjehem kan mycket vara osäkert och okänt. Då kan relationer med ursprungs nätverket skapa stabilitet och kontinuitet. Men ofta förlorar barnen viktiga relationer från tiden innan flytten. Betydelsefulla personer för barnen kan vara föräldrar och syskon, men också en bonusförälder, farfar, kompis eller granne. Relationer som socialtjänsten kanske inte alls är medveten om.

Helen Blomé är doktorand vid institutionen för psykologi och socialt arbete vid Mittuniversitet i Östersund. Hon har i sitt tidigare arbete som socionom arbetat med barn och unga inom familjehemsvården. Då funderade hon mycket på att instabiliteten för de här barnen är så hög.

– Barn kommer att behöva placeras om och byta familjehem. De befinner sig i gränslandet mellan de ideella platser som familjehem är och professionen inom socialtjänsten där personalomsättningen är hög och resurserna bristande. Att upprätthålla kontinuitet i relationer är att arbeta för stabilitet, säger Helen Blomé.

Det var där hennes drivkraft kom till forskningsprojektet som syftar till att öka kunskapen kring familjehemsplacerade barns relationer med sitt ursprungs nätverk.

– Det kan vara en svår fråga att jobba med relationer, det kan

finnas de som tror att det inte är bra att barnet har kontakt med sin ursprungsfamilj till exempel. Men viktiga personer för barnet kan vara en granne som man gick till när det var stökigt hemma, eller en kompis man kunde sova över hos. I min forskning tar jag utgångspunkt i de personer som barnet själv menar är viktiga.

Nånstans är det ju så att en bonusförälder räknas aldrig som en viktig person...//... Det är tråkigt, för barnet lägger ju ingen stämpel "det där är inte min riktiga pappa, det är min bonuspappa" utan många gånger är det den personen som är pappan, men det är som att det blir en vägg där – den biologiska mamman och den biologiska pappan.

Agneta, familjehemsförälder

Redan när Helen Blomé gick socionomprogrammet för över 20 år sedan mötte hon en person som sådde ett frö hos henne om att syssla med forskning i framtiden. Sedan kom en dag i yrkeslivet då hon kände att hon behövde göra någonting annat för att orka. Det blev forskningsförberedande studier, följt av några år som adjunkt, tills det kom en doktorandtjänst att söka.

– En del som forskar har det med sig på ett självklart sätt, jag förberedde mig ganska bra, akademien är en värld för sig.

I sin studie tänkte Helen Blomé intervjua barn i familjehem som var i åldern mellan 10 och 17 år. Hon trodde att barnen skulle vara svårast att hitta, men det har gått relativt lätt via hennes gamla arbetsplats.

– Jag landade på åldern tio år, för att de då kan reflektera och förstå att man kan tycka om, och inte tycka om, samma person. Att man kan ha motstridiga känslor.

I praktiken har alla hon intervjuat hittills varit över 15 år, utom ett barn. Hon intervjuar också föräldrar som har ett barn

som bor i familjehem och familjehemsföräldrar. Att hitta föräldrar tog väldigt lång tid, hon fick utöka sitt sökområde från Jämtland-Härjedalen till hela Sverige.

När hon åter besökte ett av socialtjänstkontoren för att påminna om forskningen och behovet av deltagare, blev socialsekreterarna intresserade av att hjälpa till och det droppade in flera föräldrar på en gång.

Helen Blomé är socionom och deltog på Socialtjänstforum. Som doktorand forskar hon nu om familjehemsplacerade barns relationer med sitt ursprungsnätverk. Foto: Anna Fredriksson

Helen Blomé träffar varje person vid två till fem tillfällen, barnen fyra-fem gånger.

– Jag behöver bygga tillit. Just nu när jag kommit halvvägs, tänker jag på hur jag på ett bra sätt ska presentera resultaten för barnen och ungdomarna.

Familjehemmen har tänkt mycket på frågor runt relationer, där kommer berättelserna lätt och det går att fördjupa sig.

– De är positiva och engagerade. En familjehemsförälder berättade hur de hade fått kontakt med släktingar som barnet inte visste om. Det handlar om informella kontakter, en faster eller moster som hör av sig och säger "vi finns". Kontakten har sällan gått via socialtjänsten.

Berättelser som gör Helen Blomé ledsen, men inte förvånad då hon känner igen dem från sitt praktiska arbete, är att höra om hur tre syskon placerats i olika familjehem, långt från varandra.

– Det är ett stort pussel som ska läggas för att de ska kunna hålla kontakt.

En tanke hon har är att om man som socialsekreterare ska gå in och jobba med familjehemsplacerade barn, på vissa typer av tjänster, då kanske man ändå ska ha en tydlig ambition att vara kvar.

– I en tidigare studie jag gjort kring socionomstudenters yrkesval visade det sig att majoriteten ville börja sin karriär med barn och unga och myndighetsutövning. Så var det inte tidigare då det ofta var de erfarna socionomerna som arbetade med detta. Här behöver vi vända skutan. För ett så svårt arbete behövs erfarenhet och dagens utveckling är oroande.

Det finns sällan tid till verksamhetsutveckling, men som socialsekreterare behöver man reflektera och det är inget man gör på en fem minuters paus.

– Tjänsterna behöver konstrueras på ett annat sätt än idag, tycker Helen Blomé.

På frågan som är i fokus på Socialtjänstforum, där hon deltar, om hur vi kan få ihop akademin och fältet, menar Helen Blomé

att socialtjänsten i sig kan vara svår att få kontakt med.

– Ofta hittar du inget nummer att ringa, du behöver gå via kundtjänst, så det är nog båda som får bjuda till.